

Doctorando: Domingo Martínez Rosario

Director: José Luis Cueto Lominchar

Tesi doctoral: *L'obra d'art com contramonument. Representació de la memòria antiheroica com a recurs en l'art contemporani.*

RESUM

A partir de la dècada dels huitanta vivim, sobretot a la zona de l'Atlàntic nord i Llatinoamèrica, la qual cosa molts dels crítics ja han denominat la *Cultura de la Memòria*, un sorgiment en els debats culturals i polítics sobre qüestions del passat que han tingut el seu reflex en la producció artística contemporànea. La present Tesi es centra en l'investigació del tractament de la memòria en l'art contemporani, en els artistes i les obres que estableixen els seus discursos en la transmissió de la preocupació de la memòria, de la seva interpretació i la seva contraposició amb el concepte d'història.

La nostra aproximació a les obres d'art de la memòria prenen com a punt de partida el concepte de contramonument, introduït per l'especialista en estudis jueus i anglesos James E. Young per referir-se a la posada en escena dels nous monuments, inicialment a Alemanya, que reuneixen una sèrie de patrons i característiques, tant formals com conceptuals, i que desafien la iconografia del monument tradicional.

Recolzant-nos en les bases que definixen el contramonument, proposem una tipologia que considera i descriu diferents estratègies i tipus d'obres que s'exposen en sales d'art, galeries i museus, les quals emmarquem en tres blocs. El primer d'ells es centra en aquelles obres que es configuren sobre la base dels conceptes de desmaterialització el banal, en els quals els artistes utilitzen objectes descartats per evocar l'absència de les víctimes d'esdeveniments traumàtics de la història. En un segon bloc s'analitzen artistes i obres que realitzen una revisió de la història, on les contra-memòries i contra-històries de víctimes i grups minoritaris serveixen per qüestionar les versions oficials i hegemòniques de la història. L'últim grup pren obres que recorren al tractament de la temporalitat com un agent per activar un exercici de memòria en l'espectador. L'anàlisi formal i conceptual d'aquestes obres esdevé en una anàlisi de caràcter més iconogràfic que ens permet treure conclusions al voltant dels seus valors socials, culturals i estètics.

De l'aplicació de la nostra proposta de model teòric a casos concrets hem conclòs que les obres d'art objecto d'aquest estudi, les quals responen als patrons del contramonument, mostren un profund compromís amb l'actual preocupació per la memòria que els ha portat fins i tot a adquirir les funcions de commemoració i memorialització que tradicionalment eren exercides pels museus i els monuments en l'espai públic, amb la diferència que elles es dirigeixen a l'espectador individual i no a una audiència més àmplia.